

САВРЕМЕНА СРПСКА ДРАМА 7

Синиша Ковачевић: Јанез

“... Драма, са призвуком југоносталгије, пре свега је одраз личних снажних емоција које илуструје (писац) кроз судбине избегличке породице Јанеза Крањца... Тешка и јака животна драма пуна је препознавања и поистовећивања са јунацима који непрестано лутају у својим несрећ ама, утапају се све дубље у црнило и жаљење себе самих... Синиша Ковачевић је, док пише, свестан сцене и

будућег редитељског остварења, али у оскудним дидаскалијама повремено поведе и врло симпатичан дијалог са читаоцем, пун духовитих опаски или идеја...” Вера Црвенчанин: Човече не љути се “... Искористивши позоришни свет као полигон за своју игру, Вера Црвенчанин психолошки врло прецизно осликава пријатељства, љубави, спремност на давање и пружање емоција, одрицање, али првенствено – међусобно разумевање... Асоцирајући на неку врсту провокативне забаве, наслов и указује на извесну игратију ауторке према конструкцији читаве приче. Она се, сходно свом основном позиву редитеља, у улози писца слободно поиграва са местом и временом у комаду... Светлосни ефекти, паралелно одигравање више сцена, а на изглед по мало шизофрени дијалози – заправо монолози који се повремено стапају у дијалог – показују изванредну вештину вођења, по конструкцији изузетно сложене приче...”

Миодраг Ђурђевић: Дуг из Баден-Бадена, драма у два дела

“... У помодном летовалишту, одмаралишту и забавишту половине претпрошлог века, Баден-Бадену, срећу се Достојевски, Тургенев и Гончаров. Кроз fine сујетне стваралачке перипетије, литерарна надметања, снажна етичка питања, ствара се слика о карактерима ових врхунских руских писаца, али првенствено о вредностима уметника... Дидаскалија скоро да уопште нема, чиме су * Издавачи: Удружење драмских писаца Србије, Музеј позоришне уметности Србије, Завод за проучавање културног развоја (Београд, 2000. године) и читаоцима и позоришним ствараоцима остављени простор и машта да представе Дуг из Баден-Бадена као духовиту, али и озбиљну драму о људским страстима, уметничким вредностима, стваралачким надметањима за истину будућем потомству...”

Рајко Ђурђевић: Косовска хроника

“... Потресна и сурова драма о проклетој земљи и вечитој борби за истину, током дугог временског периода који обухвата, показује да се ствари много не мењају; да се увек постављају иста етичка питања, да постоји вера и нада у истину... Пролазећи кроз разне животне и идеолошке фазе, српске и шиптарске породице се боре за опстанак на истој земљи... Косовска хроника је пуна снажних и искрених емотивних превирања, борбе за опстанак и истину; она је, поред своје несумњиве литерарне вредности, и историјска белешка која би се, на жалост, могла поново исписивати, која при том представља и универзалну хронику сваке битке за егзистенцију, у којој људи остају у дубини својих душа свесни припадности...”

Драган Алексић: Мала српска комедија (Комедија у два дела)

“... Упркос претпоставкама о значењу мале српске комедије, писац нам пружа драму која по теми – преварених супружника – није ангажована, али јесте увек актуелна. Алексић ју је са толико врцавог духа и шарма испреплитао, да се што прича више одмиче, не могу ни претпоставити чести обрти међу супружницима и љубавницима... Они су истовремено и кривци и преваранти, у подједнако непријатној ситуацији којој не знају решење. Честе промене у мишљењима и одлукама условљење су различитим искуствима са истим особама...” Текстови о драмама преузети из поговора Александре Милошевић.

САВРЕМЕНА СРПСКА ДРАМА 8

Др Владан Ђорђевић и др Едуард Дајч: Бела књига о српском питању (Наставак Плаве књиге)

– научно-популарнополитичка драма у два чина “Тако (аутор) твори занимљив... трилер, набијен вербалном динамиком. Управо то је и циљ аутора. Он не пише дидаскалије, само лоцира место радње и најављује оног који долази да би рекао своје и тако дао допринос теми. Тај поступак сличан је оном у ремек-делу хиспанске литературе Разговор у катедрали Марија Варгаса Љосе, где аутор употребљава ликове да би затворио вербални круг... На тај начин размишља и др Едуард Дајч, јер без читаоца саучесника, сапутника и сапатника читање... не може имати исти ефекат.”

Леон Ковке: Виктимолошка прича – варијација на Зоолошку причу Едварда Олбија

“Ново у овом комаду, осим локације и времена – Београд, ових дана – је и то да игру пуну насиља и туге, дакле пораза, играју две девојке... Оне припадају садашњој генерацији, рекло би се самосвесних младих људи, али се иза те наводне свести о себи као бићу, крије брдо фрустрација, проблема и нерешивих животних загонетки... Драма... инспиративан је текст за глумце и редитеље... Верујем, такође, да постоји потреба позориш ног разговора – представе на ову тему, а број ликова отвара управницима театарских кућа простор за такозвану јефтинију репертоарску варијанту.”

Душан Савковић: Смрт госпође министарке

“... Историјска драма Душана Савковић а... у најбољој традицији историјских комада представља живот и страдање Жанке Стокић, чувене српске глумице. Тема сама по себи инспиративна, педантно – што је за историјски комад значајно – истражена и обрађена, којој опет маштовитост, разиграност и ширина... дају неопходни елемент универзалности, битне да би се даље трагало у комаду и проналазили нови глумчки и редитељски кључеви... Савковић одличним фрагментарним поступком... дочарава судбину Жанке Стокић, српске глумачке диве, овдашње Саре Бернар... чија је глума опчињавала љубитеље театра између два светска рата.”

Миладин Шеварлић: Код златног вола

“Драмски комад Миладина Шеварлића... још је једна прича на актуелну тему – политичар, његова нарав и окружење, зачињена иронијом и конструисана на фону фејдоовске комичне радње... Аутор комада је покушао да старој причи... удахне живот тако што основну драмску радњу заплиће у љубавном петоуглу и смешта у мотел “Код златног вола”. Паноптикум ликова... препознатљив је и полази од народног посланика, његове жене, њихових љубавника – младог

пара, који и сам има нестабилну љубавну везу – до насамареног бизнисмена. Све остало је политичко – љубавни трилер, који очигледно има своје темеље у српској драмској баштини...”

Владимир Ђурић: Као божанствена комунистичка комедија

“Ђурић вешто, али с ваљаним разлогом, бира комунистичку утопију, као најснажнију визију која је покушавана да буде остварена. Разрађени механизми, освојени врхови и мотивисаност маса... добар су рам у који ваља уденути причу о поразу илузија и рушењу система вредности и света... Оно што узбуђује у Ђурић евој бизарној и помало наивној причи је непогрешив речник, који дише у ритму познатих политичких фраза, плитког говора медија, популарног актуелног сленга и измаштаних елемената. Уосталом, читава ова прича подсећа на халуцинантну ониричку визију, која, пак, жели да се оствари на јави.” Текстови о драмама преузети из поговора Милоша Латиновића.

САВРЕМЕНА СРПСКА ДРАМА 9

Братислав Петковић: Каскадер

“Каскадер је комад – посвета, сентиментална исповест, проширени интервју дат у међувремену снимања, прилог за могућу романсирану биографију. Писац предлаже одлазак у свет филма и то специфично “нашег”, слика један дан иза кулиса, тамо где се прави уметност, ствара илузија сред свеопште илузије изгубљене стварности... Непосредност казивања главног јунака, човека од стотина филмских живота, пред добронамерним, још неупућеним слушаоцем, чини окосницу приповести тихих интонација, сетне хуморности. Она је исписана аутентичним урбаним и сочним говором – дијалози као да су ухваћени на лицу места, изрази, терминологија, употреба фраза, начин одговора, одрази су врло одређене животне средине...”

Александар Ђаја: Језеро, позоришни комад у шест слика

“Егзактним сликама особено интониране реалности, он (Ђаја) развија приЕдиција “Савремена српска драма”* 83 мамљив оглед о нестварном, којим се погађа средиште стварног, о збиљи и сну као праузору свих стварности, причи приче која лежи у основи сваке приче живота... Уводни део делује као наговеш тај авантуристичке приче савременог фантастичног саспенса; наставак доноси нешто од аутентичне ведекиндовске мистерије одрастања, да би даље сцене путовања са телом мртвог оца представљале језгровите реконструкције пробраних литерарних образаца... Поистовећ ивање живота – приче и приче о животу прате туробна ведрина, усхићење и ужас над несрећом, неоствареношћу...”

Иван Негришорац: Истрага је у току, зар не?

“Дело живих и густих, специфичних вербалних, дијалогских целина... одликује отвореност, директност увида у стварност као инспирацију где су појединости чиниоци хронике човековог проласка кроз живот, суочавањима са актуелним, немилим сдржајима. Тематску сферу, дакле, одређује окружење само... Истовремено писац тежи да у свом казивању традиционалне драмске постулате... освежи огледањем кроз искуства и поступке који се позивају на “авангардно”... И издвојена тематска подручја и лексика омогућ авају особено формирање ситуација, токова, стања... Једноставност приступа у успостављању текстуалне збиље, лакоћ а непретенциозног израза, доприносе да пренета животна прича буде и стварна и литерарно пријемчива...”

Драган Томић: Шиптар

“Шиптар је животопис комесара батаљона који је дезертирао, али човека који никада неће дезертирати и никад издати; доба његовог живота је ратно, оно што траје и после ослобођења, у миру у коме се и даље гине... Прича о хаосу оваквог ратовања његова је властита, а проживљено кључно искуствено искушење... А та прича чита се као хронологија несреће, патње, трпљења, живота на задатку... сачињена од сакупљених података, чињеница без коментара... Истина је, ипак, једна: историја се не наставља, она траје. Јунак проналази своју причу и у њој остаје. Она се не може избећи, напустити. Ни изневерити.”

Миодраг Ђукић: Кртичњак драма у два чина и три слике

“Стара кућа која шкрипи и цвили и коју ће део по део кртице прождерати од подрума до крова, као исходна прича једног “доба изградње” и “напретка” и као стециште бурних подривених људских прича, израња кроз богате језичке слике... а функционалан дијалог, склопови реченица, исказа... верно одражавају и ситуације и стања... говорника док се све руши... Сјајно погођена атмосфера зла што се примиче... доприноси утиску незадрж ивог, свеопштег распада. До завршног, фантастичног призора уништеног света који добија “барокну структуру” доводи језик барокног наслојавања... асимилујућ и поетички супстрат свих кртичњака у Кртичњаку.”

Текст о драмама преузет из поговора Зорана Р. Поповића.